

Til NaturErhvervstyrelsen

12. maj 2016

Sendt per mail til:

projektdesign@naturerhverv.dk

Høringssvar fra Agri Nord til høring over udkast til "Bekendtgørelse om tilskud til Natura 2000-projekter om rydning af tilgroede arealer og om forberedelse til afgræsning."

J. nr. 16-8156-000001.

Vi har studeret udkastet til bekendtgørelse med interesse, da Landboforeningens konsulenter siden 2011 har lavet ca. 150 ansøgninger til denne tilskudsordning. Desuden blev der indsendt ca. 30 ansøgninger til græsningsprojekter til bedrifter med randzone, som havde mange fæl-lestræk med nærværende tilskudsordning.

Vi konstaterer, at udkastet til ny bekendtgørelse indeholder en del ændringer. Først og frem-mest lægges op til en ændring af prioriteringssystemet. Dernæst lægges der op til at operere med fast priser på hegn, strøm, vand og fangefolde.

På baggrund af vores store erfaring med de tidligere ordninger tillader vi os at fremsætte vores kommentarer til de enkelte dele af udkastet til bekendtgørelsen og vores anbefalinger til juster-inger af den nye bekendtgørelse.

Nyt prioriteringssystem

Der foreslås et nyt prioriteringssystem, som vil vægte mange elementer med point, hvorefter det forlanges, at en ansøgning opnår en minimums-pointsum for, at den overhovedet kan komme i betragtning.

Minimumspoint for at søge er ifølge systemet 35 points, og det maximalt opnåelige antal point er 90 points.

Der er afsat 28,1 millioner til 2016-runden. Det er mindre end i 2015, men hvor puljen blev forhøjet 33 til 43 millioner, svarende til det beløb, der blev søgt for.

Interessen for ordningen har været stigende over årene, og det må forventes, at interessen i år vil blive lige så stor eller større. Med færre midler til rådighed og derfor vil prioriteringskrite-rierne have stor betydning for hvilke projekter, der kan få tilsagn.

Prioriteringssystemet tildeler rydning 50 points, så rydning er dermed den højest udslagsgi-vende faktor for at få tilsagn. Forberedelse til afgræsning giver kun 25 points.

Agri Nord er en landboforening og rådgivningsvirksomhed med base i Aalborg, Hobro og Aars.
Vi repræsenterer ca. 2.000 medlemmer og 4.500 kunder primært i Nordjylland.

PARTNER
DLBR

Agri Nord, Aalborg
Hobrovej 437
9200 Aalborg SV

Agri Nord, Aars
Markedsvej 6
9600 Aars

Agri Nord, Hobro
Horsøvej 11
9500 Hobro

Tlf. 9635 1111

Der er ikke faglige argumenter for at fremme rydning frem for at forberede til afgræsning. En grundlæggende læresætning i naturpleje er "Brandmandens Lov", der siger, at det mest værdifulde skal reddes først. Meget tilgroede arealer, vil ofte have en lavere naturværdi end de arealer, hvor afgræsning er blevet opgivet, men hvor arealet endnu ikke er tilgroet.

Med henblik på at forbedre og sikre gunstig bevaringsstatu for alle naturtyperne, mener vi, at rydning og græsning bør sidestilles pointmæssigt.

Manglende definition af minimumsareal på tilskud til rydning

Vi mener, der mangler en præcis definition på minimumsarealet, der muliggør, at projektet kan defineres som et rydningsprojekt.

Det er et krav, at rydningen skal foregå i områderne udpeget til rydning, men hvis kun en mindre del af området ønskes ryddet, er der i det nuværende udkast intet til hinder for det. Er det rydning af få træer eller buske, eller 10 – 100 – 1000m²? Den manglende definition og det høje antal point der opnås for rydningsprojekter kan betyde, at der spekuleres i dette og fx i inddragelse af kun mindre dele af rydningsudpegede områder. Det er vigtigt med en præcisering på dette punkt, men problemet vil også kunne afhjælpes ved pointligestilling mellem rydning og græsning som ovenfor nævnt.

Prioriteringer af tre naturtyper

Der prioriteres kun tre naturtyper i ordningen. Det er rigkær, kildevæld og overdrev i nævnte rækkefølge. Øvrige naturtyper udløser ingen point. Det må medgives, at rigkær og kildevæld især er truede naturtyper både i forhold til tilstand og areal, men pointsystemet betyder, at græsningsprojekter af eksempel strandenge og forskellige hede-typer, hvor der ikke skal ryddes, bliver lagt nederst i prioriteringen, og de kan kun komme med, hvis der andelen af særlige N2000-udpegninger er over 75 %. Afhængigt af udpegningen kan dette i nogle tilfælde betyde, at der kun er mulighed for støtte til små projekter, som endda yderligere nedprioriteres frem for store.

Prioriteringer af store projekter

Hidtil har puljen været så stor, at den har kunnet imødekomme alle kvalificerede projekter. Med en mindre pulje og strengere kvalifikationskriterier, kan størrelsen af projekterne også i højere grad komme i spil.

Der er store fordele og naturmæssige gevinster ved større projekter, men vi vil også gerne gøre opmærksom på, at det giver fordele for bestemte grupper af ansøgere, hvis der er for

meget fokus på store projekter. Ansøgerne i de største projekter er offentlige myndigheder og institutioner, som i øvrigt kan have bevillinger eller skattefordele i ryggen til formålet. Denne type ansøgere vil stå meget bedre end private lodsejere. Denne forskel kan fortrænge de private lodsejere, og dermed mister man deres engagement i at deltage i den lokale naturpleje.

Vi mener, at private lodsejeres ansøgninger tværtimod burde prioriteres frem for offentlige og fondes. I den ny ordning er der ikke taget tilstrækkeligt hensyn til, at udbredelsen af naturplejen baseret på et lokalt engagement er en vigtig grund til at yde støtten.

Højere andel af særligt udpeget N2000

Der var i den forrige bekendtgørelse også mulighed for at prioritere på andelen af særligt udpeget N2000. Men da puljen hidtil har kunnet imødekomme alle kvalificerede ansøgninger, har det hidtil ikke været aktuelt at foretage denne prioritering.

Vi er enige i at det naturmæssigt kan synes relevant at lave denne prioritering, da udpegning dækker over den bedste natur i N2000-områderne. Men ved udformningen af projekter i praksis oplever vi i flere tilfælde, at afgræsning indenfor særligt udpeget N2000 kan være betinget af muligheden for at knytte tilstødende arealer til projektet. Dette er især aktuelt, hvis der er vanskelig adgang til naturarealerne, eller hvis udpegningerne af særligt N2000 ligger i smalle bånd, hvor projekterne kan blive for små til at give mening, selv for private lodsejere.

Faste priser på hegn, vand, strøm og fangefolde

Systemet er indrettet, så man fremover kan undgå indhentning af tilbud, hvorved der spares ressourcer til ansøgning og udbetalingsanmodning.

Men vi ser også en række problemer med fastlagte priser, samtidig med der ikke er defineret minimumskrav til kvaliteten af investeringerne.

Som nævnt indledningsvis har vi indhentet tilbud på hegn og udstyr til forberedelse af afgræsning gennem i alt omkring 200 ansøgninger fordelt på 5 år.

På en del af disse har vi kunnet lave noget statistik på hegnspriserne. De billigste hegnspriser på 1-2 trådet hegn har ligget på gennemsnitligt 20,3 kr/m +/- 5,4 kr/m (baseret på 132 ansøgninger). Dette ligger tæt på, men lidt over den foreslåede pris på 19 kr/m. Der er herudover en vis spredning i priserne.

På 3 og 4 trådet og nethegn ligger middelpriisen på 36,7 kr/m +/- 17,3kr/m (baseret på 27 ansøgninger). Dette ligger noget højere end de foreslåede 28 kr/m.

NaturErhvervstyrelsen har givetvis lignende beregninger bag de foreslåede priser. Det vil være interessant at se disse, samt hvor spredningen er i priser.

Ud fra vores erfaring er det mest interessante naturområder ofte de dyreste at hegne. Det, der fordyrer hegn og sætning af disse, er antallet pæle og med hvilke typer af maskiner, alternativt håndkraft, som skal bruges for at kunne arbejde på arealet. Dvs. meget fugtige arealer eller meget kuperede arealer er ekstra dyre at hegne.

Med faste priser vil nogen selvfølgelig få høj betaling for deres hegn og andre blive underbetalt. Det er en følge af den ensartede behandling. Det skal dog nøje overvejes, om man kan undvære den individuelle behandling.

Problemet er at, der hvor hegnet er ekstra dyrt, er udgifterne til vedligeholdet, tilsynet med dyrene, indbinding og udbinding også ekstra dyrt, grundet vanskeligt terræn eller tilgængelighed. Incitamentet for at iværksætte naturpleje vil på denne type arealer være en stor udfordring, hvis hverken hegnstilskud eller plejertilskud tager hensyn til dette.

Den første konkrete udfordring en tilsagnshaver møder på denne type arealer er, at de entreprenører, der tilbydes opgaven, skal have ekstra betaling, fordi tilskuddet ikke dækker, og derfor skal tilsagnshaver måske rundt og spørge efter priser hos flere for at få så lav pris som muligt. Her flyttes bøvl med indhentning af tilbud således bare til fasen ved udførelsen af projektet.

Hvis det ønskes at prisfastsætte investeringerne, bør priserne kompensere fuldt ud på de vanskelige naturarealer. Overkompensering kunne imødekommes ved kun at udbetale tilskud til de reelle udgifter.

Minimumskrav til kvaliteterne af hegn og udstyr

Til vores ansøgninger har vi udarbejdet et udbudsmateriale vedr. materialestandarder og standarder for udførelsen af arbejdet. Hovedformålet er at sikre en maksimal levetid på hegnet, altså også udover de påkrævede 5 år, og at sikre at materialerne og hegnopsætningen ikke skader naturområderne.

Vi har specificeret kvaliteten af træet, antal af de forskellige typer af pæle (antal hjørnepæle, mellempæle, dimensioner, diameter, halvskårne, kvartskårne, nedramningsdybde, mm). Tilsvarende for tråden, hvilken kvalitet og tykkelse, hvilke typer af klokker. For led, vand, strøm og fangefolde er der tilsvarende specifikationer. Det hele med henblik på at afgræsningen skal fungere uden bøvl med hegn og installationer, og derved sikre en længerevarende afgræsning af arealet.

Når der intet står om kvaliteterne er der stor risiko for at pengene bruges på billige hegn med kort levetid, og at der så skal ske fornyet forberedelse til afgræsning indenfor en kortere årrække. Dette finder vi er spild af penge. I yderste konsekvens kan man forestille sig, at ordningen udnyttes til at lave hjemmelavede hegn af meget billige materialer, og at der kan fås en kontant gevinst ved ordningen til tilsagnshaver. Dette finder vi særdeles u hensigtsmæssigt.

Facilitering til afgræsning

Det er positivt med et supplement til at hjælpe et større projekt i gang med realiseringen fx ved udformning af et græsningsselskab, men for at kunne lave projekter, der indbefatter flere lodsejere, dyreholdere m.m. så kræves der altid en del forarbejde, som der fortsat ikke er støtte til. Projekter med flere lodsejere vil derfor fortsat være svært at sætte i gang.

Der kræves min. 3 lodsejere for at kunne søge om faciliteringstilskud, men tilskuddet er fast uanset antal lodsejere udover de 3. Ved flere lodsejere vil arbejdet med græsningsselskaber eller lignende være større. Det er derfor ikke sikkert at de 10.000,- vil strække til hele arbejdet.

Det vil herudover være hensigtsmæssigt at få præciseret konsekvenserne for faciliteringstilskuddet og det øvrige projekt, hvis en eller flere lodsejerne på et tidspunkt i starten af projektets realisering fortryder og ønsker at træde ud af projektet. Det kan være den rigtige beslutning at frafalde dele af projektet, og det skal anerkendes, at faciliteringen også omfatter tilpasning af projektet.

Rydning

Med udkastet er der lagt op til en kraftig prioritering af rydning af vedplanter. Vi ønsker derfor at knytte nogle yderligere kommentarer, der også er gældende for de hidtidige ordninger.

Vi vurderer, at tilsagn til rydning er den mest risikofyldte delordningen i bekendtgørelsen.

Dette knytter sig til, at arealet efter rydning bliver omfattet af rydningspligten, men ikke mindst at arealet skal holdes ryddet i projektperioden, sådan at der det sidste halve år af opretholdelsesperioden ikke må være opvækst af vedplanter ældre end et år.

Tilskuddet til rydningen går kun på en engangsrydning, så ved behov for vedligeholdende rydning senere i opretholdelsesperioden, er det for egen regning - uanset at arealet opfylder betingelserne for at være undtaget for rydningspligt fx grundet stejlt eller vådt terræn. Hvis det ikke lykkes at undgå gengroning, kan denne type projekter indebære store ekstraudgifter uden tilskud.

Et andet problem er at det kan være vanskeligt at fortolke bestemmelser om rydningspligt. Hvornår træder undtagelserne i kraft? Hvor vådt skal det være, eksempelvis? Hvilke typer af maskiner betragtes som almindelige? Er det en traktor?

I udkastets tekst henvises kun indirekte til driftsloven og jordressourcebekendtgørelsen. Det giver anledning til tvivl om fortolkningen. Er det driftsloven og jordressourcebekendtgørelsen, der henvises og den dertilhørende vejledning. Eller er det variant af rydningspligten, som kun gælder i denne bekendtgørelse?

Det vil nyttigt at få disse spørgsmål præciseret.

Udbetaling af tilskud.

Det er dobbeltarbejde at indtegne projektområde, hegnslinjer og andre investeringer, når dette allerede fremgår af ansøgningen. Disse processer kan være ret tidskrævende, så man kunne begrænse kravet om ny indtegning til de situationer, hvor der er sket ændringer i projektet – ellers burde man kunne nøjes med at henvise til ansøgningen.

Afslutning.

Denne støtteordning har meget stor betydning for naturplejen i vores landskaber. Samtidig mener vi, at det er på ganske afgørende punkter, der er behov for forbedringer af forslaget.

Vi håber derfor, at NaturErhvervstyrelsen vil lade disse ovenstående bemærkninger påvirke udformningen af de ny regler.

Med venlig hilsen

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Christina W. Kærsgaard".

Christina W. Kærsgaard.,

Kons., cand. scient.